

Kohtulahendite kogumik

KOHTUJURISTI ETTEPANEK
YVES BOT
esitatud 7. märtsil 2018¹

Kohtuasi C-1/17

Petronas Lubricants Italy SpA
versus
Livio Guida

(eelotsusetaotlus, mille on esitanud Corte di Appello di Torino (Torino apellatsioonikohus, Itaalia))

Eelotsusetaotlus – Kohtualluvus, kohtuotsuste tunnustamine ja täitmine tsiviil- ja kaubandusajades – Kohtualluvus töölepingute puhul – Tööandja, kelle vastu on esitatud hagi selle liikmesriigi kohtusse, kus on tema alaline asukoht – Tööandja vastuhagi – Kohtualluvuse kindlaksmääramine

1. Kõnesolev eelotsusetaotlus käsitleb nõukogu 22. detsembri 2000. aasta määruse (EÜ) nr 44/2001 kohtualluvuse ja kohtuotsuste täitmise kohta tsiviil- ja kaubandusajades² artikli 20 lõike 2 tõlgendamist.

2. Taotlus on esitatud kohtuvaidluses, mille pooled on Livio Guida, kelle alaline elukoht on Poola, ning tema endine tööandja, Itaalia õiguse alusel asutatud ja Itaalias asuv äriühing Petronas Lubricants Italy SpA (edaspidi „PL Italy“), ning mis käsitleb töölepingu ülesütlemist, millest see äriühing talle teatas.

3. See taotlus annab Euroopa Kohtule võimaluse esimest korda määratleda mõiste „vastuhagi“, mis sisaldub määruse nr 44/2001 II peatüki 5. jao, mis määrab kindlaks kohtualluvuse eeskirjad töölepingute puhul, ühes erisättes, võttes arvesse selle kohtu kõige hiljutisemat praktikat selle mõiste kohta, mis on määratletud nimetatud määruse artikli 6 punktis 3, mis kuulub sama peatüki 2. jao alla, mis käsitleb valikulist kohtualluvust.

4. Oma analüüsi tulemusena, mis piirdub vastavalt Euroopa Kohtu palvele teise eelotsuse küsimusega, teen ettepaneku tõlgendada määruse nr 44/2001 artikli 20 lõike 2 sätteid nii, et see artikkel annab tööandjale õiguse esitada vastuhagi kohtusse, mille poole töötaja on nõuetekohaselt pöördunud, ning see kohus võib selle hagi üle otsustada tingimusel, et see esitati selleks, et lahendada kõik nende vastastikused nõuded, millel on ühine alus.

¹ Algkeel: prantsuse.

² EÜT 2001, L 12, lk 1; ELT eriväljaanne 19/04, lk 42.

I. Õiguslik raamistik

5. Määruse nr 44/2001 põhjendustes 11, 13 ja 15 on ette nähtud:

„(11) Kohtualluvuse eeskirjad peavad olema hästi etteaimatavad ning lähtuma põhimõttest, et tavaliselt on kohtualluvus seotud kostja alalise elukohaga ning seepärast peab kohtualluvus alati olema olema, välja arvatud teatavatel täpselt määratletud juhtudel, kui kohtuvaidluse sisu või osapoolte autonoomia eeldab teistsugust seotust. Selleks et ühiseeskirjad oleksid läbipaistvamad ja et vältida kohtualluvuse konflikte, peab juriidilise isiku alaline asukoht olema autonoomselt määratletud.

[...]

(13) Kindlustus-, tarbija- ja töölepingute puhul tuleks nõrgemat poolt kaitsta soodsamate kohtualluvuse eeskirjadega kui üldised eeskirjad.

[...]

(15) Harmoonilise kohtumõistmise huvides tuleb samaaegsete menetluste võimalust võimalikult vähendada ja tagada, et kahes liikmesriigis ei tehta vastuolulisi kohtuotsuseid. Pooleliolevate kohtuasjade ja nendega seotud kaebuste lahendamiseks ning selleks et ennetada probleeme, mis tulenevad siseriiklikest erinevustest seoses ajaga, mille korral saab kohtuasja pidada pooleliolevaks, peab olema selge ja tõhus süsteem. Käesoleva määruse kohaldamisel tuleb see aeg autonoomselt kindlaks määrata.“

6. Vastavalt selle määruse artikli 6 punktile 3, mis sisaldub II peatüki 2. jaos „Kohtualluvus erandjuhtudel“, võib isiku, kelle alaline elukoht on liikmesriigis, kaevata „vastuhagi puhul, mille aluseks on sama leping või samad asjaolud, mis põhihagi puhul, põhihagi menetlevasse kohtusse“ mõnes muus liikmesriigis.

7. Selle määruse II peatüki 5. jagu, mis koosneb artiklitest 18-21, sätestab kohtualluvuse eeskirjad töölepinguid puudutavate vaidluste korral.

8. Määruse nr 44/2001 artikli 18 lõige 1 sätestab:

„Töölepingutega seotud küsimuste puhul tehakse kohtualluvus kindlaks käesoleva jao kohaselt, ilma et see mõjutaks artikli 4 ja artikli 5 punkti 5 kohaldamist.“

9. Selle määruse artikkel 19 näeb ette:

„Tööandja, kelle alaline elukoht on liikmesriigis, võib kaevata kas:

1. selle liikmesriigi kohtusse, kus on tema alaline elukoht, või
2. teises liikmesriigis:
 - a) selle paiga kohtusse, kus töötaja tavaliselt töötab, või selle paiga kohtusse, kus ta viimati töötas, või
 - b) kui töötaja ei tööta või ei töötanud tavaliselt ainult ühes riigis, siis selle maa kohtutesse, kus asub või asus töötaja tööle võtnud ettevõtte.“

10. Nimetatud määruse artikkel 20 sätestab:

„1. Tööandja võib algatada kohtumenetluse ainult töötaja alalise elukoha liikmesriigi kohtus.

2. Käesoleva jao sätted ei mõjuta õigust esitada vastuhagi kohtusse, kus käesoleva jao kohaselt on lahendamisel põhihagi.“

11. Määruse nr 44/2001 artikkel 21 on sõnastatud järgmiselt:

„Käesoleva jao sätetest võib kõrvale kalduda üksnes kohtualluvust käsitleva kokkuleppe alusel:

1. mis on sõlmitud pärast vaidluse teket või
2. mis võimaldab töötajal algatada menetluse käesolevas jaos nimetamata kohtutes.“

II. Põhikohtuasja faktilised asjaolud ja eelotsuse küsimused

12. Äriühing PL Italy võttis L. Guida 1982. aastal tööle Itaalia õiguse alusel sõlmitud lepinguga ning lähetas ta 1996. aastal Poola sidusettevõtjasse Petronas Lubricants Poland sp.zo.o. (edaspidi „PL Poland“), millest alates ta täitis peadirektori ülesandeid ning sai 1998. aastal juhtivtöötaja staatuse. 2001. aastal sõlmis ta PL Polandiga Poola õiguse aluse „paralleelse“ tähtajalise töölepingu, mida uuendati regulaarselt, kusjuures viimase lepingu tähtaja lõpp oli määratud 30. aprilliks 2016. Kahe kirjaga, mis saadeti 17. ja 29. aprillil 2014, teatati talle mitmest distsiplinaarhoiatused. Seejärel ütles PL Italy 28. mai 2014. aasta kirjaga L. Guida töölepingu „väidetavalt mõjuval põhjusel“ üles. Teise sama kuupäeva kirjaga teatati talle, et tema töösuhe PL Polandiga lõpetatakse.

13. L. Guida esitas PL Italy vastu hagi Tribunale di Torinole (Torino esimese astme kohus, Itaalia), väites, et distsiplinaarhoiatused olid hilinevad ja üldsõnalised ning et talle ette heidetud tegusid ei ole toime pandud. Ta palus nimetatud kohtul esiteks tunnistada töölepingu ülesütlemine, millest talle oli teatanud PL Italy, põhjendamatuks ja igal juhul õigusvastaseks ning teiseks mõista sellelt äriühingult välja Itaalia õiguses töölepingu ebaseadusliku ülesütlemise eest ette nähtud hüvitis. L. Guida nõudis lisaks, et PL Italylt mõistetakse välja hüvitis mittevahalise kahju eest, mida ta on kandnud selle tõttu, et tööleping öeldi üles solvaval viisil.

14. PL Italy esindaja ilmus 5. detsembril 2014 kohtusse ning palus jätta hageja nõuded rahuldamata. PL Italy täpsustas, et PL Poland on loovutanud talle oma nõuded L. Guida vastu 3. detsembri 2014. aasta aktiga, ning palus vastuhagis mõista L. Guidalt välja 143 816,29 eurot, mille too on alusetult saanud reisikulude katmiseks, puhkusehüvitisena ja zloti-euro vale vahetuskursi tõttu enamakstud summade näol.

15. L. Guida väitis, et määruse nr 44/2001 artikli 6 punkti 3 ning artikli 20 kohaselt ei kuulu PL Italy vastuhagi Itaalia kohtu alluvusse.

16. Tribunale di Torino (Torino esimese astme kohus) mõistis 14. septembril 2015 avaldatud kohtuotsusega PL Italylt L. Guida kasuks välja 100 000 eurot hüvitist mittevahalise kahju eest, mis tuleneb töölepingu ülesütlemisest solvaval viisil, ning leidis, et PL Italy vastuhagi üle otsustamine ei kuulu mitte tema, vaid Poola kohtute alluvusse.

17. Tribunale di Torino (Torino esimese astme kohus) hinnangul oli L. Guida tõendanud, et tema alaline elukoht on Poolas, ning seejärel leidis see kohus, et kuigi määruse nr 44/2001 artikli 20 lõige 2 näeb küll ette erandi tööandjate kohustusest esitada nõuded oma töötajate vastu riigis, kus on töötajate alaline elukoht, ei ole see erand kohaldatav juhul, kui tööandja kavatseb nõuda sisse nõudeid, mis ei olnud algul tema omad, vaid mis on talle loovutatud lepingu teel.

18. PL Italy esitas selle kohtuotsuse peale apellatsioonkaebuse eelotsusetaotluse esitanud Corte d'appello di Torinole (Torino apellatsioonikohus, Itaalia), paludes tühistada hüvitise väljamõistmine mittevahalise kahju eest ning esitades oma vastuhagi uuesti.

19. Nimetatud kohus leiab, et on oluline teada, kas määruse nr 44/2001 artikli 20 lõige 2 lubab tööandjal esitada oma alalise asukoha liikmesriigi kohtusse vastuhagi töötaja vastu, kes on tema vastu esitanud vastavalt nimetatud määruse artiklile 19 nõuetekohaselt hagi samasse kohtusse.

20. Kui vastus on jaatav, küsib eelotsusetaotluse esitanud kohus, millised järeldused tuleb teha sedastusest, et tööandja esitatud vastuhagi ese on nõue, mis algul oli teise isiku oma, kes oli samal ajal „paralleelse“ töölepingu alusel sellesama töötaja tööandja, ja vastuhagi põhineb nõude loovutamise lepingul, mille tööandja ja see isik, kelle nõue see algul oli, on sõlminud pärast seda, kui töötaja oli oma hagi juba esitanud.

21. Neil asjaoludel otsustas Corte d'appello di Torino (Torino apellatsioonikohus) menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule järgmised eelotsuse küsimused:

- „1. Kas määruse nr 44/2001 artikli 20 lõikest 2 tuleneb võimalus, et tööandja, kelle alaline asukoht on Euroopa Liidu liikmesriigis ja kelle tema endine töötaja on kaevanud selle liikmesriigi kohtusse, kus on selle tööandja alaline asukoht (nagu on sätestatud määruse artiklis 19), saab esitada töötaja vastu vastuhagi samasse kohtusse, kellele on esitatud põhihagi?
2. Kui esimese küsimuse vastus peaks olema jaatav, siis kas määruse nr 44/2001 artikli 20 lõikest 2 tuleneb, et tööandja vastuhagi kuulub põhihagi arutava kohtu alluvusse isegi siis, kui vastuhagi ese ei ole nõue, mis oleks algusest peale olnud tööandja oma, vaid nõue, mis algul oli teise isiku oma (kes on samal ajal paralleelse töölepingu alusel sellesama töötaja tööandja), ja vastuhagi põhineb nõude loovutamise lepingul, mille tööandja ja see isik, kelle nõue see algul oli, on sõlminud pärast seda, kui töötaja oli põhihagi juba esitanud?“

III. Minu analüüs

22. Enne, kui esitan oma analüüsi määruse nr 44/2001³ artikli 20 lõikes 2 sisalduva mõiste „vastuhagi“ kohta, pean oluliseks täpsustada teatud asjaolusid, millest minu arutluskäik lähtub. Esiteks võib nentida, et selle sätte kohaldamise tingimuste üle vaidlust ei ole. Seega on selge, et vaidlus puudutab nimetatud määruse artikli 18 lõike 1 tähenduses „töölepingut“⁴, mis on sõlmitud L. Guida ja PL Italy vahel alates 1982. aastast, kusjuures kõnealune töötaja on alates 2001. aastast sõlminud ka muid töölepinguid PL Italy „sidusettevõtja“ PL Polandiga pärast seda, kui ta 1996. aastast sellesse Poola äriühingusse lähetati. Samuti on kindel, et kostjast tööandja PL Italy, kes kaevati tema alalise asukoha liikmesriigi kohtusse, mille alluvusse asi kuulub tulenevalt töötaja valikust, mille too tegi vastavalt kõnealuse määruse artiklile 19, esitas hageja vastu eraldi nõudega hagi, mitte vastuväite.⁵

3 Põhikohtasjas kohaldatav, kuna töötaja hagi esitati enne 10. jaanuari 2015. Nagu on meenutatud 21. detsembri 2016. aasta kohtuotsuses Concurrency (C-618/15, EU:C:2016:976, punkt 9), tunnistati määrus nr 44/2001 kehtetuks Euroopa Parlamendi ja nõukogu 12. detsembri 2012. aasta määruse (EL) nr 1215/2012 kohtualluvuse ning kohtuotsuste tunnustamise ja täitmise kohta tsiviil- ja kaubandusajades (ELT 2012, L 351, lk 1) artikliga 80. Vastavalt selle määruse artikli 66 lõikele 1 kohaldatakse seda määrust üksnes 10. jaanuaril 2015 või pärast seda algatatud kohtumenetluste suhtes.

4 10. septembri 2015. aasta kohtuotsus, Holterman Ferho Exploitatie jt (C-47/14, EU:C:2015:574, punkt 34).

5 13. juuli 1995. aasta kohtuotsus, Danværn Production (C-341/93, EU:C:1995:239, punktid 15 ja 18).

23. Teiseks ei ole mingit kahtlust selles, et nii tööandjal kui ka töötajal on võimalus esitada vastuhagi, ning sel põhjendusel on vastus esimesele eelotsuse küsimusele jaatav. Õigusnormides sätestatud piirangu puudumisel oleks nimelt määruse nr 44/2001 artikli 20 lõike 2 sätete⁶ grammatilise tõlgendamisega vastuolus järeldada, et vastuhagi esitamise võimalus on ainult töötajal.⁷ Sellise menetlusliku võrdsuse töötaja ja tööandja vahel on Euroopa Kohus minu arvates juba varem kaudselt välja toonud.⁸ See vastab hea õigusemõistmise üldisele eesmärgile, mis eeldab menetlusökoonoomia põhimõtte järgimist.⁹

24. Seega on lubatud, et vastuhagi tagajärjel saab tööandja esitada töötaja vastu nõude kohtusse, mis ei ole selles liikmesriigis, mille territooriumil asub selle töötaja alaline elukoht, vaid mille ta valis välja sellepärast, et ta arvab, et see on tema huvidele kõige lähemal.¹⁰

25. Nüüd, kus see on täpsustatud, tuleb selgitada, kuidas võib määratleda mõistet „vastuhagi“ määruse nr 44/2001 artikli 20 lõike 2 tähenduses, sest sisuliselt seda eelotsusetaotluse esitanud kohus palubki oma teise küsimusega.

26. Kõigepealt tuleb nentida, et liidu seadusandja valis teistsuguse sõnastuse kui selle määruse II peatüki 2. jaos sisalduva artikli 6 lõikes 3, kus on ette nähtud tuletatud kohtualluvuse eeskirjad, mis kehtivad põhimõttelise eeskirja kõrval, et kohtualluvus on kostja alalise elukoha liikmesriigi kohtul. Selles sättes on nimelt lisatud, et tegemist peab olema hagiga, „mille aluseks on sama leping või samad asjaolud, mis põhihagi puhul“.¹¹ Seda sõnastust, mis on püsinud muutumatu alates Brüsseli konventsiooni jõustumisest, ei ole kasutatud ka kindlustatute kaitse või tarbijakaitse alaseid kohtualluvuse eeskirju käsitlevates jagudes. Seda täpsustust ei lisatud siis, kui määruse nr 44/2001 II peatükki lisati 5. jagu, mis käsitleb kohtualluvust töölepingute puhul,¹² ega 10. jaanuarist 2015 kohaldatava määruse nr 1215/2012 koostamise käigus.

6 Peab rõhutama, et samad sätted sisalduvad teistes jagudes, milles on sätestatud kohtualluvuse eeskirjad, mis kaitsevad nõrgemat poolt (artikli 12 lõike 2 kindlustusasjade puhul, artikli 16 lõike 3 tarbijalepingute puhul). Nende artiklite sõnastus, mis tuleneb 27. septembri 1968. aasta konventsiooni kohtualluvuse ja kohtuotsuste täitmise kohta tsiviil- ja kaubandusajades (EÜT 1972, L 299, lk 32), mida on muudetud hilisemate konventsioonidega uute liikmesriikide selle konventsiooniga liitumise kohta, (edaspidi „Brüsseli konventsioon“) artiklitest 11 ja 14, võeti samuti muutmata kujul üle määruse nr 1215/2012 artiklites 14 ja 18.

7 Õigusteoorias ollakse selles osas ühte meelt, olenemata kohaldatavast määrusest, vt eelkõige Gaudemet-Tallon, H., „*Compétence et exécution des jugements en Europe, Matières civile et commerciale, Règlements 44/2001 et 1215/2012, Conventions de Bruxelles (1968) et de Lugano (1998 et 2007)*“, 5e édition, Librairie générale de droit et de jurisprudence, collection Droit des affaires, Paris, 2015, lk 394, punkt 302, lõik 2; Blanco-Morales Limones, P., Garau Sobrino, F. F., Lorenzo Guillén M. L., Montero Muriel, F. J., „*Comentario al Reglamento (UE) n° 1215/2012 relativo a la competencia judicial, el reconocimiento y la ejecución de resoluciones judiciales en materia civil y mercantil, Reglamento Bruselas I refundido*“, Thomson Reuters Aranzadi, Madrid, 2016, lk 495, punkt 2, lõik 7; Magnus, U., Mankowski, P., „*European Commentaries on Private International Law, Brussels Ibis Regulation*“, volume 1, Sellier European Law Publishers, Otto Schmidt, Köln, 2015, lk 554, punkt 5; Czernich, D., Kodek, G., Mayr, P., „*Europäisches Gerichtsstands- und Vollstreckungsrecht Brüssel Ia-Verordnung (EuGVVO 2012) und Übereinkommen von Lugano 2007 Herausgeber*“, LexisNexis, Wien, 2015, lk 296 lõik 3.

8 22. mai 2008. aasta kohtuotsus, Glaxosmithkline ja Laboratoires Glaxosmithkline (C-462/06, EU:C:2008:299, punkt 29).

9 10. aprilli 2003. aasta kohtuotsus, Pugliese (C-437/00, EU:C:2003:219, punktid 17 ja 22), 22. mai 2008. aasta kohtuotsus, Glaxosmithkline ja Laboratoires Glaxosmithkline (C-462/06, EU:C:2008:299, punkt 27) ning 12. oktoobri 2016. aasta kohtuotsus, Kostanjevec (C-185/15, EU:C:2016:763, punkt 37).

10 Väljend on võetud 14. septembri 2017. aasta kohtuotsusest, Nogueira jt (C-168/16 ja C-169/16, EU:C:2017:688, punkt 50 ja seal viidatud kohtupraktika).

11 P. Jenard'i aruandes [Brüsseli konventsiooni kohta (EÜT 1979, C 59, lk 1) on täpsustatud, et „selleks, et vastuhagi saaks olla kohtualluvuse aluseks, peab see olema seotud põhihagiga. Kuna seotuse mõistet kõikides õigussüsteemides ei tunnustata, on asjaomases, Belgia kohtumenetluse seadustiku eelnõust lähtuvas sättes märgitud, et vastuhagi aluseks peab olema kas sama leping või samad asjaolud, mis põhihagi puhul“ (lk 28).

12 Õigusnormi kujunemisloo üksikasjade meenutamiseks vt 22. mai 2008. aasta kohtuotsus, Glaxosmithkline ja Laboratoires Glaxosmithkline (C-462/06, EU:C:2008:299, punktid 14-17) ning 14. septembri 2017. aasta kohtuotsus, Nogueira jt (C-168/16 ja C-169/16, EU:C:2017:688, punkt 46).

27. Ettevalmistavatest materjalidest võib näha, et „[s]elles jaos ette nähtud kohtualluvus asendab 1. jaos ja 2. jaos ette nähtud kohtualluvuse“¹³ ning „[s]ätteid, mis puudutavad kohtualluvust töölepingute puhul, on sisuliselt vähe muudetud, need on vaid koondatud eraldi jao alla, samamoodi nagu kindlustuslepingute ja tarbijalepingute puhul“.¹⁴ Järelikult ei otsustanud seadusandja näha töövaidluste jaoks ette erisätteid, vaatamata seatud eesmärgile kaitsta nõrgemat poolt, mis oleks võinud põhjendada niisuguste eritingimuste sätestamist tööandja nõude suhtes, nagu L. Guida pakkus välja oma kirjalikes seisukohtades.

28. Järgmisena tuleb meenutada põhimõtteid, mis Euroopa Kohus on seadnud selleks puhuks, kui palutakse tõlgendada üht nendest neljast artiklist (18-21), mis sisalduvad määruse nr 44/2001 II peatüki 5. jaos, mis käsitleb „kohtualluvust töölepingute puhul“:

- see jagu näeb ette rea eeskirju, mille eesmärk – nagu ilmneb selle määruse põhjendusest 13 – on kaitsta nõrgemat lepingupoolt soodsamate kohtualluvuse eeskirjadega;¹⁵
- selle jao sätetest tuleneb, et nende puhul on tegemist mitte üksnes erijuhte kindlaksmääravate, vaid ka ammendavate eeskirjadega,¹⁶ ning
- määruse nr 44/2001 täieliku toime tagamiseks tuleb selles sisalduvaid õigusmõisteid tõlgendada autonoomselt ning kõikides liikmesriikides ühtemoodi.¹⁷

29. Lõpuks tuleb rõhutada, et Euroopa Kohus on märkinud, et määruse nr 44/2001 artikli 6 punkti 3 sätetes ette nähtud eeskiri, mis puudutab vastuhagi, on sätestatud ka selle määruse artikli 20 lõikes 2, luues nõnda seose nende kahe sätte vahel.¹⁸

30. Samuti on Euroopa Kohus otsustanud sõnastuse „[mille] aluseks on sama leping või samad asjaolud, mis põhihagi puhul” kohta, et seda tuleb tõlgendada autonoomselt, võttes arvesse kõnealuse määruse eesmärke.¹⁹

31. Selle kohta märkis Euroopa Kohus, et hea õigusmõistmise huvides on see, et vastuhagi valikuline kohtualluvus võimaldab pooltel sama menetluse käigus ja samas kohtus lahendada kõik oma vastastikused nõuded, millel on ühine alus. Nii välditakse ülemääraseid ja mitmeid menetlusi.²⁰ Seega otsustas see kohus, et „põhikohtuasja asjaoludel tuleb alusetu rikastumise alusel esitatud vastuhagi tagastamise nõude aluseks lugeda liisingulepingut, mis oli liisinguandja esialgse nõude alus. Nimelt ei oleks ilma selle lepinguta väidetavat rikastumist vahepeal tühistatud kohtuotsuse alusel makstud summa ulatuses toimunud.“²¹ Seega ilmneb, et tihe seos vaidluse alusega on määrava tähtsusega.

13 Seda lauset on juba tsiteeritud 22. mai 2008. aasta kohtuotsuses, Glaxosmithkline ja Laboratoires Glaxosmithkline (C-462/06, EU:C:2008:299, punkt 24).

14 Vt ettepanek: nõukogu määrus (EÜ) kohtualluvuse ja kohtuotsuste täitmise kohta tsiviil- ja kaubandusajades (KOM(1999) 348 (lõplik)), seletuskiri.

15 22. mai 2008. aasta kohtuotsus, Glaxosmithkline ja Laboratoires Glaxosmithkline (C-462/06, EU:C:2008:299, punktid 17 ja 30) ning 14. septembri 2017. aasta kohtuotsus, Nogueira jt (C-168/16 ja C-169/16, EU:C:2017:688, punkt 49 ja seal viidatud kohtupraktika).

16 22. mai 2008. aasta kohtuotsus, Glaxosmithkline ja Laboratoires Glaxosmithkline (C-462/06, EU:C:2008:299, punkt 18) ning 14. septembri 2017. aasta kohtuotsus, Nogueira jt (C-168/16 ja C-169/16, EU:C:2017:688, punkt 51 ja seal viidatud kohtupraktika).

17 Selle määruse artikli 18 kohta vt 10. septembri 2015. aasta kohtuotsus, Holterman Ferho Exploitatie jt (C-47/14, EU:C:2015:574, punktid 36 ja 37 ning seal viidatud kohtupraktika) ning selle määruse artikli 19 punkti 2 kohta vt 14. septembri 2017. aasta kohtuotsus, Nogueira jt (C-168/16 ja C-169/16, EU:C:2017:688, punktid 47 ja 48 ning seal viidatud kohtupraktika).

18 22. mai 2008. aasta kohtuotsus, Glaxosmithkline ja Laboratoires Glaxosmithkline (C-462/06, EU:C:2008:299, punkt 22).

19 12. oktoobri 2016. aasta kohtuotsus, Kostanjevec (C-185/15, EU:C:2016:763, punkt 36).

20 12. oktoobri 2016. aasta kohtuotsus, Kostanjevec (C-185/15, EU:C:2016:763, punkt 37).

21 12. oktoobri 2016. aasta kohtuotsus, Kostanjevec (C-185/15, EU:C:2016:763, punkt 38).

32. Kas neil asjaoludel põhjendab töötaja kui kõige nõrgema poole kaitsmine mõiste „vastuhagi“ erinevat tõlgendamist, kui määruse artikli 44/2001 artikli 20 lõikes 2 ei ole seda täpsustatud? Leian niisamuti nagu komisjon, et mõiste „vastuhagi“ tõlgendus peab olema Euroopa kohtualluvuse eeskirjade kohaldamisel ühetaoline, seda enam, et tuletatud kohtualluvuse korral kohaldatavad kriteeriumid ei ole seni tekitanud palju tõlgendamisraskusi, ning need täidavad samuti, nagu ka seotud menetluste puhul, eesmärgi vältida lahendusi, mis võiksid olla üksteisega vastuolus, kui asju arutatakse eraldi.²²

33. Selle tulemusena on niisuguse lahenduse eelis see, et tänu sellele välditakse sellistele raskemini rakendatavatele mõistetele tuginemist nagu Itaalia valitsuse pakutud mõiste „objektiivne seos eseme või põhjuse kaudu“. Siiski leian, et mitmel põhjusel ei saa nõustuda „hagi, mille aluseks on tööleping“ liiga kitsa käsitusega, mida pakub komisjon ja mis põhineb „töösuhtel, millele töötaja oma põhihagis tugineb“.

34. Esiteks on Euroopa Kohus juba otsustanud kasutada mõiste „hagi, mille aluseks on leping“ laia tõlgendust,²³ nentides, et alusetu rikastumise alusel esitatud tagastamise nõude aluseks on konkreetsetel menetluslikel asjaoludel põhikohtuasja poolte vahel sõlmitud liisinguleping. Nimelt oli tegemist tagastamise nõudega, mille ese oli kohtuvälise kokkuleppe raames kokku lepitud summale vastav summa ning mis esitati samade poolte vahelises uues kohtumenetluses, mis algatati pärast selle lahendi tühistamist, mis tehti nendevahelise esialgse menetluse tulemusel ja mille täitmiseks kohtuvälise kokkuleppe sõlmiti. Seega võib märkida, et Euroopa Kohus ei võtnud arvesse mitte niivõrd otsest seost lepinguga, kuivõrd just asjaolu, et ilma selle lepinguta ei oleks alusetut rikastumist toimunud, millest ilmneb, et „need nõuded tulenevad ühisest asjaolude kompleksist“.²⁴

35. Teiseks peab saama arvesse võtta lepinguliste töösuhete põimumist,²⁵ mida tuleb sagedasti ette niisuguse lähetamise korral, mille puhul algne tööleping võib jääda alles, kehtides samal ajal koos kohaliku töölepinguga.

36. Käesoleval juhul tuleneb poolte kokkulangevatest seisukohtadest, et PL Italy oli PL Polandi 100% omanik, ning alates 2001. aasta juulist sõlmiti PL Polandiga eraldi „paralleelne“ leping, et määrata kindlaks selle töösuhete eritingimused. Peale selle võib märkida, et L. Guida hagiga algatatud menetluse ese oli algne leping, mitte PL Polandiga sõlmitud viimane leping.

37. Kolmandaks nähtub töölepingu ülesütleamise põhjustest ja PL Italy rahalisest nõudest, et nende aluseks on samad asjaolud, mis puudutavad ühtemoodi mõlemat äriühingut. Käesoleval juhul heideti L. Guidale ette esiteks seda, et ta sai PL Polandi käest mitu korda alusetult hüvitist tööreiside kulude katmiseks ning puhkusehüvitist, ning teiseks seda, et ta on eksitanud PL Italyd seoses tema töötasu summa maksimisega, teatades talle zloti-euro vahetuskursi, mis oli talle soodsam kui ametlik kurss. On selge, et need asjaolud olid aluseks PL Italy ja PL Polandi tehtud otsusele töösuhted lõpetada, ning vastuhagi ese on vastavate alusetult saadud summade tagastamine.

22 Kõrvutada 11. aprilli 2013. aasta kohtuotsusega Sapir jt. (C-645/11, EU:C:2013:228, punkt 42), mis käsitleb määruse nr 44/2001 artikli 6 punkti 1, ning kommentaariga, mis sisaldub järgmises väljaandes: Czernich, D., Kodek, G., ja Mayr, P., „Europäisches Gerichtsstands- und Vollstreckungsrecht Brüssel Ia-Verordnung (EuGVVO 2012) und Übereinkommen von Lugano 2007 Herausgeber“, LexisNexis, Wien, 2015, lk 296, lõik 3.

23 Kõrvutada määruse nr 44/2001 artikli 6 punkti 1 sätete analüüsiga järgmises väljaandes: Magnus, U., Mankowski, P., „European Commentaries on Private International Law, Brussels Ibis Regulation“, volume 1, Sellier European Law Publishers, Otto Schmidt, Köln, 2015, lk 401, eelkõige selle määruse ingliskeelses versioonis kasutatud sõnastuse „same contract“ kohta.

24 Seda sõnastust kasutas kohtujurist Kokott oma ettepanekus kohtuasjas Kostanjevec (C-185/15, EU:C:2016:397, punkt 44).

25 Töölepingu eripärade üldiseks meenutamiseks vt 15. jaanuari 1987. aasta kohtuotsus, Shenavai (266/85, EU:C:1987:11, punkt 16). Näitena juhtumite kohta, kus on tegemist mitme töösuhetega vt 10. aprilli 2003. aasta kohtuotsus, Pugliese (C-437/00, EU:C:2003:219, punktid 4-9) ning konkreetselt samasse kontserni kuuluvate äriühingute kohta 22. mai 2008. aasta kohtuotsus, Glaxosmithkline ja Laboratoires Glaxosmithkline (C-462/06, EU:C:2008:299, punktid 7-10) ning 10. septembri 2015. aasta kohtuotsus, Holterman Ferho Exploitation jt (C-47/14, EU:C:2015:574, punktid 12-18).

38. Tulenevalt sellest, et töötaja hagi, milles ta vaidleb vastu töölepingu ülesütlemise põhjustele, ning tööandja esitatud tagastamise nõude vahel on tihe seos, tuleb jätta kõrvale L. Guida ja komisjoni argumendid, mis käsitlevad seda, et kostja nõue ei olnud ettenähtav, kuna ta sai selle esitada nõude loovutamise alusel.

39. Neljandaks tuleb märkida, et L. Guida otsustas vaielda vastu ainult ühe töösuhte – nimelt tema ja PL Italy vahelise töösuhte – lõpetamise otsuse põhjendustele ning kaevata PL Italy mitte selle liikmesriigi kohtusse, kus ta tavaliselt töötas, nagu seda võimaldas määruse nr 44/2001 artikli 19 punkti 2 alapunkt a, vaid PL Italy asukoha liikmesriigi kohtusse. See valik ei tohi mõjutada mõiste „vastuhagi“ autonoomset tõlgendamist. Selle kohta tuleb meenutada, et vaatamata sellele, et liidu seadusandja sätestas mitu kohtualluvuse eeskirja, mis kaitsevad töötajat, ei otsustatud kehtestada kriteeriume, mis piiraksid tööandja võimalust esitada vastuhagi.

40. Samadel põhjustel tuleb tagasi lükata argument töölepingu suhtes kohaldatava õiguse kohta, mis L. Guida ja komisjoni väitel põhjendab tõlgendust, mis piirdub kitsalt põhihagis käsitletud töölepinguga. Seoses kohtualluvuse kindlaksmääramisega töölepingu täitmise koha järgi, mis põhjendab kohtualluvuse ja seadusandliku pädevuse kokkulangemise soodustamist, on Euroopa Kohus küll pidanud tarvilikuks võtta arvesse vastavaid sätteid 1980. aasta Rooma konventsioonis²⁶ (lepinguliste kohustuste suhtes kohaldatava õiguse konventsioonis),²⁷ kuid tuleb nentida, et kohtualluvuse küsimus vastuhagi puhul peab olema selgelt sõltumatu sellest, milline on sisuliste küsimuste suhtes kohaldatav õigus.

41. Sellest tulenevalt leian, et põhikohtuasja asjaoludest nähtub, et mõistet „vastuhagi“ ei tohi tõlgendada nii, et seda piiratakse ainult lepingulise raamistikuga. Arvesse tuleb võtta ka põhihagi aluseks olevate asjaolude kokkulangevus. Nõnda tundub mulle, et käesoleva juhtumi puhul ei ole töötaja huvidega vastuolus lubada hea õigusemõistmise eesmärgil seda, et sama kohus saab uurida, kas töölepingu ülesütlemise põhjenduseks olnud asjaolud on tegelikult aset leidnud, ning teha sellest järeldused rahaliste tagajärgede kohta. Tagatud on ka lahendite vahelise vastuolu puudumine, vastavalt määruse nr 44/2001 põhjenduses 15 seatud eesmärgile. Neil asjaoludel on vähetähtis, et nõude loovutamine, millele tööandja tugineb, toimus pärast pädevasse kohtusse pöördumist.

42. Seega tundub mulle, et mõistet „vastuhagi“ võib üldiselt selguse ja tõhususe huvides tõlgendada nii, et selle tulemusena peavad liikmesriikide kohtud kontrollima, kas poolte nõuetel on ühine alus, mis võib tuleneda lepingust või faktilistest asjaoludest, võttes arvesse kõiki käesoleva kohtuasja asjaolusid.

43. Kõikidest nendest asjaoludest tulenevalt teen Euroopa Kohtule ettepaneku otsustada, et määruse nr 44/2001 artikli 20 lõiget 2 tuleb tõlgendada nii, et see annab tööandjale niisamuti nagu töötajale õiguse esitada vastuhagi kohtusse, kuhu on nõuetekohaselt esitatud põhihagi, ning niisugune hagi kuulub selle kohtu alluvusse tingimusel, et see esitati selleks, et lahendada kõik nende vastastikused nõuded, millel on ühine alus, ning seda tuleb eelotsusetaotluse esitanud kohtul kontrollida.

²⁶ Vt väga hiljutise näitena 14. septembri 2017. aasta kohtuotsus, Nogueira jt (C-168/16 ja C-169/16, EU:C:2017:688, punkt 55), mis käsitleb määruse nr 44/2001 artikli 19 punkti 2 autonoomset tõlgendamist.

²⁷ EÜT 1998, C 27, lk 34; ELT eriväljaanne C 169, lk 10. Selle konventsiooni artikkel 6 on kohaldatav kuni 17. detsembrini 2009 sõlmitud lepingute suhtes. Pärast seda kuupäeva on kohaldatav Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. juuni 2008. aasta määruse (EÜ) nr 593/2008 lepinguliste võlasuhete suhtes kohaldatava õiguse kohta („Rooma I“) (ELT 2008, L 177, lk 6) artikkel 8 vastavalt selle määruse artiklile 28.

IV. Ettepanek

44. Eespool esitatud kaalutlusi arvestades teen Euroopa Kohtule ettepaneku vastata Corte d'appello di Torino (Torino apellatsioonikohus, Itaalia) eelotsuse küsimustele järgmiselt:

Nõukogu 22. detsembri 2000. aasta määruse nr 44/2001 kohtualluvuse ja kohtuotsuste täitmise kohta tsiviil- ja kaubandusajades artikli 20 lõiget 2 tuleb tõlgendada nii, et see annab tööandjale niisamuti nagu töötajale õiguse esitada vastuhagi kohtusse, kuhu on nõuetekohaselt esitatud põhihagi, ning niisugune hagi kuulub selle kohtu alluvusse tingimusel, et see esitati selleks, et lahendada kõik nende vastastikused nõuded, millel on ühine alus, ning seda tuleb eelotsusetaotluse esitanud kohtul kontrollida.